

BÖLÜM 12

YÜKSEK YARGIYA YANSIYAN DOĞUMSAL ANOMALİ OLGULARININ İRDELENMESİ

İşıl GÜNEY TUNALI¹

GİRİŞ

Tanısı konulmamış doğumsal anomali olguları nedeniyle dünyada ve ülkemizde davalar açılmakta ve hekimlere sorumluluk yöneltilerek önemli miktarlarda tazminat talebinde bulunmaktadır. Doğumsal anomaliler, doğum öncesi dönemde fetusta çeşitli nedenlerle meydana gelen normalden sapmalar olarak tanımlanabilir. Bir kısmının nedeni ve gelişimi hala aydınlığa kavuşmuş değildir. Bazı anomaliler çok ağır olup, gebelik sırasında düşük veya erken doğum ile sonlanmakta, terme kadar ulaşabilen ağır olguların bir bölümü de yine erken dönemde ölmektedir. Yaşamını sürdürmeye devam eden olguların yaşam süresi ve kalitesi ise anomalinin türü, niteliği ve ağırlığına göre değişen ölçülerde etkilenmektedir.

Doğumsal anomalilerin bir bölümü doğum öncesi dönemde saptanmaya elverişli olsa da bir bölümünde bu tespitler hala çok zor ya da imkansızdır; hatta bazılarının doğum sonrası erken dönemde fark edilmesi dahi mümkün olmayıp, ancak yaşamın ilerleyen aylarında, yıllarında bulgu veren, dolayısıyla uzunca bir süre ayırımına varılamayan olgularla da seyrek olmayarak karşılaşmaktadır. Doğum öncesi tespit edilebilen olgular ise ancak ilgili yasal düzenlemelerde izin verildiği ölçüde sonlandırılabilir. Anomali olgularının ortaya çıkışı, prenatal tanının konulabilirliği ve anomalinin sonlandırmaya elverişliliği gibi unsurlardaki geniş farklılıklara rağmen, çocuklarında anomali tespit edilen ebeveynlerin büyük kısmının şaşkınlık, üzüntü ve çaresizlik benzeri duygularla seyrek olmayarak hukuki yollara başvurdukları görülmektedir. Bu çalışmada doğumsal anomaliler hakkında genel açıklamaları takiben, yüksek yargıya yansıyan olgular çeşitli açılardan irdelenerek bazı değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur.

---

¹ Dr. Öğr. Üyesi Kocaeli Sağlık ve Teknoloji Üniversitesi, isilguneytunali@gmail.com

fektlerinin yargıya taşındığı görülmüştür. Bu durumun anomalilerin görülme sıklığıyla da ilişkili olduğu tahmin edilebilir.

Tanı hatalarının yanı sıra bilgilendirme eksikliklerine de dayanıldığı görülmektedir. Bu durum yakın zamanlarda özellikle Down sendromlu olgular nedeniyle açılan davalarda daha çok göze çarpmaktadır. Anomali tanısının laboratuvar tetkikleri ve ultrasonografik incelemeler ile konulabilir olup olmadığı, tanının konulamamasında hekim kusurunun olup olmadığı, yeterli bilgilendirmenin yapılmış olup olmadığı, anomali tanısı konulmuş olduğu takdirde gebeliğin sonlandırmaya elverişli olup olmadığı, yani sonlandırma endikasyonunun bulunup bulunmadığı, hususlarının kararlarda en fazla tartışmaya yol açan ve açıklığa kavuşturmaya ihtiyaç gösteren konu ve sorunlardan olduğu görülmektedir.

Bu bağlamda, RTSHYDİT ek 2 sayılı listenin bazı güncellemeler gerektirdiği açıktır. Yine bilgilendirmenin nasıl yapılacağı ve ispatına ilişkin belirsizliklerin giderilmesi de önem taşıyan hususlardandır. Ancak tıbbi standartlara uygun davranılmış olmakla beraber, anomali tanısının konulamayabileceği, dolayısıyla sağlam bir çocuğun doğumunun kesin öngörülebilir bir husus olmadığı da vurgulanmalıdır. Gerek anomalilerin doğum öncesi tanısı ve aydınlatmaya ilişkin guide-line ve kontrol listeleri, gerek yargılama süreçlerinde bilirkişi incelemelerine ilişkin guide-line'lar geliştirilmesi, süreçlerin daha iyi kavranmasına ve objektif değerlendirmelere katkı sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

- AKSOY**, Figen. Kongenital Anomaliler, Tanımlama, Sınıflama, Terminoloji ve Anomalili Fetusun İncelenmesi, *Türk Patoloji Dergisi*, 2001; 17 (1-2): 57-62.
- ATASÜ**, Turgay; **BENİAN**, Ali. Teratojenik Etkiler, Değerlendirme ve Gerekli Önlemler, Gebelikte Fetusa ve Yenidoğana Zararlı Etkenler, 2.Baskı (Ed. ATASÜ, Turgay; ÖÇER, Fahri), Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2000: 13-40.
- AYDIN**, Emine ; **DEREN**, Özgür. Fetal Kromozomal Hastalıkların Taranması (Birinci ve İkinci Trimester Biyokimyasal Tarama Testleri), *Türkiye Klinikleri, Jinekoloji Obstetrik, Prenatal Tanı Özel Sayısı*, 2017; 10(1): 35-41.
- AYDIN**, Sevim, Doğum Anomalileri, Malformasyonlar, Teratojenler, <https://acikders.ankara.edu.tr/>, Erişim T: 14.08.2021.
- AYDINLI**, Kılıç. Obstetrik Ultrasonografi, Gebelikte Fetusa ve Yenidoğana Zararlı Etkenler (Ed. ATASÜ, Turgay; ÖÇER, Fahri), Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2000: 271-316.
- BAŞER**, İskender. Konjenital Anomalilerin ve İntrauterin Hastalıkların Prenatal Tanısı, Gebelikte Fetusa ve Yenidoğana Zararlı Etkenler, 2. Baskı, (Ed. ATASÜ, Turgay; ÖÇER, Fahri), Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2000: 61-88.
- BÜYÜKAY**, Yusuf. İstenmeden Dünyaya Gelen Çocukların Bakım, Eğitim ve Tedavi Giderlerinin Tazmin Edilmesi Sorunu, *Vedat Kitapçılık*, İstanbul, 2006.
- BÜYÜKKURT**, Selim. Anomalili Fetusun Takibi, Doğurtulması ve Gebelik Terminasyonu, *Türkiye Klinikleri, Jinekoloji Obstetrik, Prenatal Tanı Özel Sayısı*, 2017; 10(1): 110-116.

- CUNNINGHAM**, Gary F; **LEVENO**, Kenneth J ; **BLOOM**, Steven L; **SPONG**, Catherine Y; **DASHE**, Jodi S; **HOFFMAN**, Barbara L ; **CASEY**, Brian M; **SHEFFIELD**, Jeanne S. Prenatal Diagnosis, Williams Obstetrics, 24th Edition, Mc Graw Hill, USA 2014, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2015: 283- 305.
- DEUTSCH**, Erwin; **SPICKHOFF**, Andreas. Medizinrecht, 7. Auflage, Springer Verlag, Berlin Heidelberg 2014.
- DUGOFF**, Lorraine. (Çev. ŞAHİN, Feride), Prenatal Tanı, Danforth's Obstetrik ve Jinekoloji, 10.Baskı, (Ed. GIBBS, Ronald S; KARLAN, Beth Y; HANEY, Arthur F; NYGAARD, Ingrid - Çev. Ed. AYHAN, Ali), Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins, Güneş Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2010: 111-121.
- ERGÜN**, Ali. Fetal Yapısal Anomali Taraması, Gebelikte Tarama ve Öngörü (Ed. MADAZLI, Rıza), İstanbul Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2020: 159-183.
- GÖKCAN**, Hasan Tahsin. Tıbbi Müdahaleden Doğan Hukuki ve Cezai Sorumluluk, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.
- GÜNEY TUNALI**, Işıl. Hekimin Tıbbi Müdahalede Bulunma Yükümlülüğünün Sınırları, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2020.
- GÜNEY TUNALI**, Işıl. Hekimlerin Gebeliklerin Sonlandırılmasından Kaynaklanan Sorumluluğu, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
- GÜVEN**, Çağrı; **SAĞOL**, Sermet. Kongenital Anomalilerin Prevalansı, Etiyolojisi ve Teratojenite, Türkiye Klinikleri Jinekoloji Obstetrik Prenatal Tanı Özel Sayısı, 2017: 10 (1): 1-5.
- HAKERİ**, Hakan. Cilt II, Özel Hükümler, 25. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- HEKİM**, Nezi; **GEZER**, Altay. Fetusta Biyokimyasal Tanı, Gebelikte Fetusa ve Yenidoğana Zararlı Etkenler, 2. Baskı, (Ed. ATASÜ, Turgay; ÖÇER, Fahri), Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2000: 89-259.
- Kadın Hastalığı ve Doğum Hekimliği Açısından Tıbbi Etik Konular, <https://www.tjod.org/kadin-hastaliklari-ve-dogum-hekimligi-acisindan-tibbi-etik-konulari/>, 17.12.2020.
- Kazancı Bilgi Bankası, 02.09.2021.
- KOÇ**, Acar; **KABUKÇU**, Cihan. Gebelik Terminasyonu, Jinekoloji, Üreme Endokrinolojisi & İnfertilite ve Jinekolojik Onkoloji (Ed. BEKSAÇ, MS; AYHAN, A; DEMİR, N; HASSA, H; KÖSEBAY, D; TIRAŞ, MB; TUNCER, ZS; YARALI, H; YÜCE, K), Cilt 1, Medical Network, Ankara, 2006: 317-323.
- KOÇ**, Acar; **YÜCE**, Tuncay; **KALAFAT**, Erkan. Fetal Tanısal Invazif Girişimler, Endikasyonları, Tekniği ve Riskleri, Türkiye Klinikleri Jinekoloji ve Obstetrik Dergisi, Prenatal Tanı Özel Sayısı (Ed. HAS, Recep), 2017: 10 (1), 42-48.
- LAUFS**, Adolf. Arztrecht, 5. Auflage, Verlag CH. Beck, München, 1993.
- MADAZLI**, Rıza. Fetal Anöploidi Taraması, Gebelikte Tarama ve Öngörü (Ed. MADAZLI, Rıza), İstanbul Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2017: 137-158.
- MASON**, JK; **McCALL SMITH**, RA. Prenatal Screening and Wrongful Life, Law and Medical Ethics, Butterworths, London, Dublin, Edinburgh, 1991: 127- 149.
- PANDIPADI**, Santosh; **HOBBINS**, John. Obstetrik Ultrasonografi (Çev. TARHAN. Çağla) Danforth's Obstetrik ve Jinekoloji, 10.Baskı, (Ed. GIBBS, Ronald S.; KARLAN, Beth Y; HANEY, Arthur F. ; NYGAARD, Ingrid (Cev. Ed. AYHAN, Ali), Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins, Güneş Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2010: 137-151.
- PILU**, Gianluigi ; **NICOLAIDES**, Kypros H. Fetal Anomalilerin Prenatal Tanısı, Diploma in Fetal Medicine Series (Ed. NICOLAIDES, K.H.- Çev.Ed. ERMİŞ, Hayri), Parthenon Publishing, United Kingdom, 2002.

- PORTER**, T. Flint; **BRANCH**, Ware; **SCOTT**, James R. Erken Gebelik Kayıpları (Çev. DİRİBAŞ, Kemal), Danforth's Obstetrik ve Jinekoloji, 10.Baskı, (Ed. GIBBS, Ronald S; KARLAN, Beth Y; HANEY, Arthur F; NYGAARD, Ingrid -Çev. Ed. AYHAN, Ali), Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins, Güneş Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2010.
- PUNDİR**, Jyotsna; **COOMARASAMY**, Arri. Obstetrik: Kanıta Dayalı Algoritmalar (Çev. Ed. ÇAĞLAR, Gamze Sinem), Cambridge University Press, Modern Tıp Kitabevi, Ankara, 2018.
- RIEDEL**, Ulrike. Kind als Schaden, 3. Auflage, Mabuse- Verlag, Frankfurt am Main, 2012.
- ŞENOCAK**, Zarife. İstenmeden Dünyaya Gelen Özürlü Çocuk ve Tazminat, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009.
- UYUMAZ**, Alper ; **AVCI**, Yasemin. Türk Hukukunda Gebeliğin Sonlandırılması, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2016: 7 (1): 579- 638.
- ÜNVER**, Yener. Türk Ceza Kanunu Açısından Çocuk Düşürtme ve Düşürme Suçları, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 2009: 6 (2): 173-230.
- WARD**, Kenneth. Kadın Hastalıkları ve Doğumda Genetik (Çev. ŞAHİN, Feride), Danforth's Obstetrik ve Jinekoloji, 10.Baskı (Ed. GIBBS, Ronald S; KARLAN, Beth Y; HANEY, Arthur F; NYGAARD, Ingrid -Çev. Ed. AYHAN, Ali), Wolters Kluwer, Lippincott Williams & Wilkins, Güneş Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2010: 88-110.
- YAĞMUR**, Hande; **YÜKSEL**, Atıl. Birinci Üç Ay Fetal Ultrasonografisinin Gücünün Sınırları, Türkiye Klinikleri Jinekoloji ve Obstetrik Dergisi, Prenatal Tanı Özel Sayısı, 2017: 10 (1); 13-23.
- YAZICIOĞLU**, Fehmi. İkinci Trimester Fetal Ultrasonografisinin Kongenital Anomalileri Yakalamadaki Etkinliği, Türkiye Klinikleri Jinekoloji ve Obstetrik Dergisi, Prenatal Tanı Özel Sayısı, 2017: 10 (1) : 24-34.
- YEŞİLDAĞLAR**, Narter. Gebeliğin Sonlandırılması, Jinekoloji, Üreme Endokrinolojisi & İnfertilite ve Jinekolojik Onkoloji (Ed. BEKSAÇ, MS; AYHAN, A; DEMİR, N; HASSA, H; KÖSEBAY, D; TIRAŞ, MB; TUNCER, ZS; YARALI, H; YÜCE, K), Cilt 2, Medical Network, Ankara, 2006: 1706-1712.